

90 ÉVE SZÜLETETT PONGRÁCZ PÉTER

(Győr, 1936. június 16. - Budapest, 2010. május 25.)
oboaművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Professor Emeritusa,
nyugalmazott egyetemi tanár.

Pongrácz Péter a Zeneakadémián szerzett oboaművész diplomát. 1956-ban, még az egyetemi tanulmányai alatt, ösztöndíjasként került az Operaházba, melynek 25 évig volt oboistája. Játszott a Liszt Ferenc Kamarazenekarban, a Mihály András vezette Budapesti Kamaraegyüttes tagjaként, valamint a Magyar Fúvósötös alapító tagjaként számos magyar kortárs zeneszerző művét játszotta. Negyven évig volt a Zeneakadémia tanára, tanszékvezetői és rektorhelyettesi posztot is betöltött. Érdemes és Kiváló művész, valamint a Liszt Ferenc-díj és a Bartók–Pásztory-díj tulajdonosa.

MUZSIKÁLNI JÓ! **Feuer Mária interjúja Pongrácz Péterrel¹**

Bemutatásakor hadd szegüljek szembe az újabban szinte kötelező óvatoskodó fogalmazási gyakorlattal: Pongrácz Péter nem egyike a legkiválóbb magyar oboistáknak, hanem a legjelesebb művésze hangszerének. Zeneművészeti főiskolai tanulmányait 1959-ben végezte el, de már 1956 óta az Operaház zenekarának és a belőle alakult Filharmóniai Társaság együttesének tagja – jelenleg első oboistája. Főállása mellett – csöppet sem mellékesen – a Magyar Fúvósötösben és a Budapesti Kamaraegyüttesben játszik; a zenekari kamarazenei munka mellett szólózik is, néhány esztendeje a Zeneművészeti

¹ Megjelent az Élet és Irodalom c. hetilapban (1975/3.) és Feuer Mária: 50 muzsikus műhelyében (Zeneműkiadó Budapest 1976) c. interjúkötetben.

Főiskolán tanít. Tevékenységének sokfélesége arra is rákényszeríti, hogy a legkülönbözőbb műfajokban és stílusokban otthonos legyen: ma romantikus operát játszik, holnap kortárs muzsikát tolmácsol – gyönyörű hangon, pompás technikai felkészültséggel, spontán, természetes muzikalitással. S ha az imént igyekeztem elkerülni a sablonos megállapítást, most nem tudok ellenállni a túlon túl kézenfekvő kérdésnek:

– *Hogyan bírja ezt az összetett munkát és miért csinálja? A zenekarok fizetésrendezését ugyanis éppen az indokolta, hogy a muzikusok nehezen győzték az, anyagiak miatt kényszerű mellékfoglaltságokat.*

– Ez így igaz, de a mellékfoglalkozás határait a munka minősége és az egyén teherbíró képessége, vagy fogalmazzuk így: lelkiismeretessége szabhatja meg. Nem akarok farizeuskodni: az anyagi jólét mindenkit csábít akkor is, ha a fizetéseket csakugyan jelentősen emelték, de a sokféle tevékenységnek ez csak egyik és kevésbé fontos magyarázata. Legalábbis nálam. Kézenfekvő a válasz és igaz is, hogy a különböző működési területek hasznosan kiegészítik egymást és serkentően hatnak, de valójában ezt az indokolást sem érzem egészen kielégítőnek. Nem tudom, gondolt-e rá, hogy a mi pályánk éppolyan rövid életű, mint az énekeseké – éppen ezért életkortól függetlenül, 25 éves szolgálat után nyugdíjba vonulhatunk. A fúvósok olyan fizikai munkát végeznek, amely igénybe veszi a tüdőt, a szívet, az izomzatot, s nincs szájalomra méltóbb annál, mint ha valaki nem tud idejében visszavonulni. Persze, a nyugdíjazás már anyagi kérdés, s én bizonyára azért beszélhetek erről a témáról könnyebben, mert érdemes művészi kitüntetésem és főiskolai tanárságom megoldja majd ezt a gondot. Most viszont szinte úgy érzem, habzsolni kell a mimikát, teljesíteni mindent, amit bírok és elég sok mindent bírok. Abban a korban vagyok, amelyben az ember túljutott már a felkészülés stádiumán; most az a dolgom, hogy karbantartsam azt, amit megtanultam.

– *Akkor hadd kérdezzem tovább: érez-e minőségi különbséget az egyes területek között, illetve – eltekintve a szükségszerűen adódó kellemetlenebb feladatoktól – melyiket tartja mégis a legfontosabbnak?*

– A zenekarit. Talán nehéz ezt elhinni, hiszen újabban mindenki szólószereplésre vágyik, én mégis meg vagyok róla győződve: a zenekari játék a fúvósok legfontosabb feladata. Lehet, hogy néhányan azt gondolják majd: nem hiszek eléggé hangszeremben. Erről szó sincs, de tudom: az életünk nem állhat szólózásba. Nagyon meg kell becsülni az ilyen lehetőségeket, de nemcsak akkor, ha versenyművet vagy szólódarabot játszunk, hanem olyankor is, amikor zenekari vagy kamarazenei darabban akad egyéni feladat. S hogy nálunk a fiatal tehetségek szólistakarrierre vágnak, annak az a magyarázata, hogy

Magyarországon korábban nem volt fúvóskultúra. Lebecsülték a pályát, s ezért nem is akadtak nagy számban kiemelkedő képviselői. A Budapesti Fúvósötös tevékenységének köszönhető, hogy ez a helyzet megváltozott. Ők irodalmat teremtettek, közönséget neveltek, vonzóvá tették a hangszerket a zenéttanuló gyerekek számára, egyszóval előkészítették a magyarországi fúvósművészet napjainkra kifejlődött kultuszát. Nélkülük a mi fúvósötösünk működése is eredménytelenebb lett volna. A mi indulásunk még nehéz volt, s az a szerencsés körülmény segítette kibontakozásunkat, hogy Kovács Bélával, Tarjáni Ferencsel jóformán egyidőben, tehát egymást támogatva kezdhettük el a pályát. A mostani tehetségek más légkörben hagyják el a főiskolát, könnyebb is, nehezebb is a dolgok. Könnyebb, mert megbecsülik őket, mert a zenekarok tárt karokkal várják jelentkezésüket, mert a közönség igényli játékukat, s így egyre többet haknizhatnak, jobban kereshetnek és egészében kényelmesebben élhetnek. De nehezebb a sorsuk azért, mert kevesebb idejük marad a muzsikálás örömeire, mert korán megszokják a tülekedést, mert nem ünnep számukra a szólózás, hanem természetes, s ily módon több keserűség is éri őket. S talán egy kissé túlságosan is perfekcionista – ezért nem érzik, mekkora örömet adhat a zenélés.

– *Meggyőző, amit mond, de valamit nem értek. Ha a fiatalokat tárt karokkal várják a zenekarok, ha megbecsülik őket, akkor a főiskolai nevelés ellenére miért vágnak másra?*

– Leegyszerűsítve: azért, mert szükség van rájuk, tehát elkényeztetettek, s ugyanakkor tisztában vannak tehetségükkel. Hogy a magyar zenekarok nem nagyon jók, ez eléggé köztudomású, s ennek számos oka van. Világos, hogy szívesen fogadják azokat az ifjú, jó képességű művészeket, akik egyénileg kiváló teljesítményre képesek, s akik emelhetik az általános színvonalat. Ezt ők tudják, és mert többnyire csakugyan szebben, tisztábban, pontosabban, ritmikusabban fújnak, mint megfáradt társaik, ezért (vagy valamiféle zsenimagatartással) túlságosan félvállról veszik a feladatot, vagy hetyke öntudattal nem alkalmazkodnak az együtteshez. Márpedig a jó zenekari teljesítmény nemcsak a kiváló egyéni képességektől függ, hanem mindenekelőtt az összjátéktól. Talán abszurdumnak hangzik, amit mondok, mégis jól érzékelteti a helyzetet: a vérbeli zenekari muzsikusnak nem azt kell megmutatnia, hogy ő mennyivel különb társainál, hanem még a lazább játékmódhoz is alkalmazkodnia kell. A kissé pongyola, de egységes hangzás ugyanis többet ér, mint az olykor briliáns szólókkal megtűzdelt, de széthúzó produkció. Ne értsen félre: nem a fiatalok képességét becsülöm le, de az a véleményem, hogy ember legyen a talpán, akit nem kaptat el ez a szituáció. S ezért nem is várhatjuk kizárólag tőlük a zenekarok színvonalának emelkedését.

– *Hanem?*

– Megoldást nemigen tudnék javasolni. De a bajok elemzése talán segíthet az orvoslásban is. A legnagyobb hiba, hogy zenekarainknak nem alakult ki, vagy elveszett az egyénisége. Az egyetlen kivétel, a Liszt Ferenc Kamarazenekar működése magyarázza a hiányosságot: másutt nem marad idő a nevelésre. Én azt hiszem, minden muzsikusnak tudnia kellene, mikor szorul önképzésre, továbbfejlődésre, illetve mennyire kell vigyáznia arra, hogy karbantartsa technikáját. A legtöbben mégis elfásulnak, pestiesen szólva: elslamposodnak, mert nem áll előttük olyan állandó nevelő-karmester, aki igényelné az öntevékeny egyéni gyakorlást, s aki venné a fáradságot (és időt) az összmunkára. De a zenei élet konstrukcióján, karmesterek és zenekarok viszonyán aligha lehet változtatni. Többet javíthatna a helyzeten, ha valamiféle próbajátékon évenként meg kellene küzdeni azért, hogy ki hányadik pultnál üljön, s a vissza- vagy előrelépés anyagi következményekkel is járna. S ha a megfáradt, idősebb muzsikusok és a technikai perfekcióra törekvő ifjú tehetségek gyakrabban éreznék, milyen öröm muzsikálni.

BLÄSERQUINTETT No 2

Miklós Maros

♩ = ca 126 *leggiero*

f

10

BLÄSERQUINTETT NR 2 (10:39)

Magyar Fúvósötös

Lajos Attila (fuvola), Pongrácz Péter (oboa), Kovács Béla (klarinét), Tarjáni Ferenc (kürt),
Fülemile Tibor (fagott)

[Oboaverseny - I. Allegro \(7:47\)](#)

[Concerto oboa - II. Andante \(6:31\)](#)

[Oboaverseny - III. Allegro \(4:40\)](#)

© 1962 HUNGAROTON RECORDS LTD.

[Concerto in E flat major for Oboe and Strings: I. Allegro \(9:04\)](#)

[Concerto in E flat major for Oboe and Strings: III. Allegro ma non troppo \(6:23\)](#)

© 1980 HUNGAROTON RECORDS LTD.

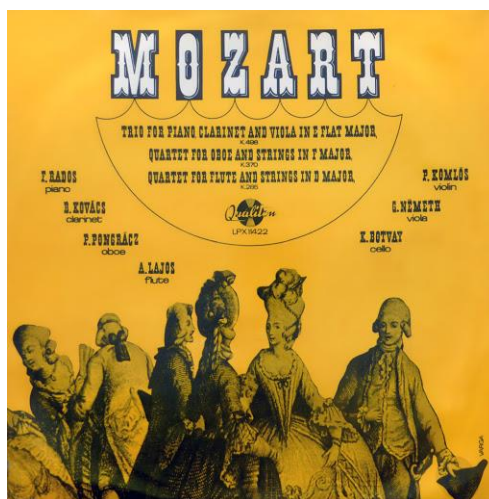
Five Divertimentos for two oboes, two horns and two bassoons: C major Hob. II:7: I. Allegro (1:35)

Five Divertimentos for two oboes, two horns and two bassoons: C major Hob. II:7: II. Menuett (2:23)

Five Divertimentos for two oboes, two horns and two bassoons: C major Hob. II:7: V. (Finale) Presto (1:14)

Five Divertimentos for two oboes, two horns and two bassoons: G/C major Hob. deest: V. (Finale)... (1:12)

© 1990 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Quartet for Flute and Strings in D major, K. 285 III. Rondeau. Allegro (4:00)

© 1969 HUNGAROTON RECORDS LTD.